

# NÅR JULEN FÅR EVENTYRETS STEMME

af mag.art. Jens Staubrand

*»Jeg fandt Marie Jensens julefortællinger, som man finder noget dyrebart og næsten glemt: skjult i noget ganske almindeligt.«*

Der findes bøger, som ikke blot fortæller historier, men som åbner et særligt rum i læseren. Et rum af erindring, stilhed, længsel og genkendelse. Det er i et sådant rum, denne bog med julefortællinger folder sig ud. Den står i forbindelse med H.C. Andersens eventyrlige univers, men uden at blive en efterligning af det kendte. Tværtimod skriver den sig ind i en levende tradition, hvor ting, mennesker og stemninger får lov at bære en betydning, der rækker langt ud over det umiddelbart fortalte. Bogen føles som et sted, hvor julens lys møder eventyrets vemod, og hvor det lille igen bliver stort.

Set i lyset af Marie Jensens egen bevægelse som forfatter giver denne bog særlig mening. Efter »Eventyrkager – H.C. Andersen på kagebordet« og »Eventyrlige Middage – smagen af H.C. Andersens eventyr« er det, som om hendes forfatterskab har taget endnu et skridt ind i det univers, hun allerede har opholdt sig længe i. Hvor hun før fortolkede

H.C. Andersen gennem smag, måltider, bordets poesi og den sanselige stemning, går hun her ind i fortællingens form. Det er ikke længere kun eventyrets verden omkring bordet, men eventyrets egen tone, følsomhed og erkendelse, der kalder. Resultatet er en bog, der på én gang føles nænsomt beslægtet med H.C. Andersen og samtidig tydeligt båret af sin egen stemme.

Det særlige ved disse julefortællinger er først og fremmest, at de tager det alvorligt, som ofte overses i den moderne forestilling om julen. Her er jul ikke pynt alene, ikke nostalgi alene, og heller ikke blot familiehygge og velkendte ritualer. Julen bliver i stedet et forstørrelsesglas for menneskelivet. I fortællingerne træder ensomheden tydeligere frem, savnet bliver skarpere, håbet mere nødvendigt, kærligheden mere sårbar og nåden mere bevægende. Julen er hos Marie Jensen ikke det tidspunkt, hvor alt er fuldkomment, men det tidspunkt, hvor det ufuldkomne lyser stærkest. Netop dér nærmer bogen sig H.C. Andersens dybeste tone: blandingen af skønhed og smerte, varme og kulde, tab og trøst.

Mange af fortællingerne bærer denne dobbelthed med en stor finhed. I fortællinger som »Den lille lysestump«, »Grantræet på loftet«, »Den standhaftige tinsoldat på kaminhylden« og »Den gamle gadelygte juleaften« bliver tingene ikke blot rekvisitter, men bærere af hukommelse, menneskelig længsel og moralsk indsigt. Det er et greb, man straks genkender fra H.C. Andersens univers, hvor genstande og skabninger ofte bliver spejle for menneskesindet. Men hos Marie Jensen får dette greb en udpræget julelig tone. Tingene er ikke bare levende i eventyrlig forstand; de er levende, fordi de opbevarer kærlighed, savn og trofasthed. De bliver vidner til det, mennesker glemmer at sige højt.

Det er netop bogens store styrke, at den insisterer på betydningen af det beskedne. En lysestump, en klokke, et flettet hjerte, et gammelt grantræ, en tinsoldat. Alt det, som i en anden sammenhæng ville blive betragtet som småt, gammelt eller uanseligt, får her vægt. Ikke som sentimental effekt, men som erkendelse. For bogen minder os om, at menneskelivet netop aflejrer sig i sådanne ting. Det er ikke altid det store øjeblik, der bærer længst. Ofte er det den lille genstand, den lille gestus eller den stille handling, der bliver bærer af det mest varige. I den forstand er novellerne også en modstand mod en tid, hvor det spektakulære let får forrang for det betydningsfulde.

Samtidig er der i bogen en dyb menneskelig medfølelse. Mange af fortællingerne vender sig mod dem, der står lidt udenfor lyset: barnet i kulden, den enlige gamle, den syge, den fattige, den glemte, den længselsfulde, den oversete. Det er ikke en sentimental medlidenhed, men en opmærksomhed. Marie Jensen skriver med et blik, der ser det menneskelige dér, hvor andre måske kun ville se det triste eller undseelige. Her bliver den andersenske arv tydelig igen: troen på, at den, som lider, længes eller står alene, ikke er uvæsentlig for fortællingen, men tværtimod står tættere på dens sandhed.

Flere af fortællingerne kredser om netop dette: at blive set. I »Pigen, der pyntede med papirhjerter« bliver den stille og oversete Katrines evne omsider synlig for andre. I »Klokken over sneen« bliver den fjerne klang et kald til at se de ensomme og sårbare omkring sig. I »Fyrtøjet under juletrappen« bliver det magiske ikke til rigdom, men til ansvar; evnen til at se andres nød bliver bogens egentlige under. Og i »Snedronningens spejlstumper« ligger det eventyrlige motiv som et fint billede på, hvordan kulden i menneskers blikke kan opløses,